

המציאות היהודית

כ"ט תשרי - כ"ה מר-חשון תשס"ח • כתב-עת של איחוד הקהילות היהודיות ברומניה

יום השואה ברומניה

בבוקרשט ובמדינה כולה צוין יום השואה באירועים שונים. בעיר הבירה הייתה אזכרה מרשימה ללידה האנדרטה של השואה בחצר בית-כנסת קוראל. באזכרה השתתפו

נציגים של הארמון הנשיאותי, שרים, תת-שרים, חברי הפרלמנט, שגרירים ועוד מוזמנים מישראל ומהגולה. בהזדמנות זו נאמו יו"ר הפדרציה ד"ר אאורל ויינר, סגן יו"ר האגודה לקרבנות השואה ד"ר ליביו בריש, ההיסטוריון ראדו יואניד מנהל במוזיאון השואה בווינגטון, ז'ק פרדז מנהל המכון לחקר השואה בפאריס ואינג' ז'וסה יעקובסקו יו"ר בני-ברית ברומניה. כולם כאחד הבלטו את האחדות שמפגינים השלטונות וכל הארגונים הדמוקרטיים במדינה כלפי הסבל שסבלו יהודי רומניה בשנות השואה. כמו כן הייתה פנייה אל השלטונות להקפיד על קיום החוק נגד מכחישי

השואה. באיגרת ששלח ראש הממשלה קאלין פופסקו טאריציאנו, הודגשה החובה להתנגד לכל תופעה של ראסיזם (גזענות) או של אפליה דתית. במסגרת הטקס הגישו זרי פרחים. כמו כן, אחד-עשר ניצולי שואה קיבלו אותות מנשיא רומניה טראיאן באססוק בארמון קוטרוצני. המכון הלאומי לחקר השואה מרומניה "אלי ויזל" חנך את ספרייתו. בכל קהילות רומניה נערכו אזכרות לחללי השואה. דיברו נציגים רשמיים ומנהיגי הקהילה, הוגשו זרי פרחים, נערכו טקסים דתיים לאזכרת קרבנות השואה. כמו כן נערכו רבי-שיח בבתי-ספר ובמוסדות. קראיובה, המרכז ללימודי היהדות, בשיתוף האוניברסיטה והקהילה המקומית ארגנו רב-שיח בינלאומי בנושא "יום השואה".

דורותי - 350 שנה של חיים יהודיים בקהילה

ב-15 באוקטובר 2007 חגגה הקהילה היהודית מדורותי 350 שנה של קיום. בחגיגות השתתפו אישים מהפדרציה של הקהילות ברומניה, שהגיעו במיוחד; למעלה ממאה אורחים הגיעו מקהילות של ערים שונות. בהזדמנות זו נחנך מוזיאון ההיסטוריה של יהודי צפון מולדובה, ובו מחלקה מיוחדת להנצחת ז'קמי השואה באזור הזה. ראש ממשלת רומניה קאלין פופסקו טאריציאנו, שלח מברק ברכה לאירוע מיוחד זה. בטקס מיוחד שנערך בבית-העלמין המקומי הוזכרה השואה. בטקס נכחו אורחים, מושל המחוז ואנשי, 28 היהודים שעדיין נותרו בדורותי, ונכחו גם אנשים מישראל שנולדו שם. חבר הפרלמנט ויו"ר הפדרציה, הד"ר אאורל ויינר, אמר בהתייחסו לפוגרום מדורותי מ-1940 ולגירוש מ-1941: "זה היה פרק טראגי, ובו הרבה סבל, ופרקים אלה מן העבר של תולדות עם ישראל בכלל ותולדות העם הרומני בפרט מודגשים היום בהתייחדות עם הקרבנות, לצד העובדה שאנו באים לדורותי, לאחר שנים רבות כל-כך, לאזכרה זו. ואנו עושים זאת כשרומניה היא מדינה דמוקרטית ויש בה שוויון בין דתות".

מצבתה של טניה גרינברג ע"ה

נכון, כל אחד הולך מהעולם הזה! בעניינה של טניה גרינברג ע"ה, מזכירת הקהילה היהודית בראדאוצי, כך היה. היא השקיעה את כל מרצה כדי שיוקרו את הקהילה ויכבדו אותה, וכשהצליחה בעבודתה שמחה מאוד. כל עניינה היו האירועים שארגנה, חלקם באולם של גיל הביניים, ואחרים בבית-הכנסת, שם חשבה להקים מוזיאון להיסטוריה של יהודי בוקובינה. היא התקרבה לאנשים מאוד, ללא הבדל דת ואמונה, ורכשה לעצמה הרבה ידידים.

פונוטקה ר.א.

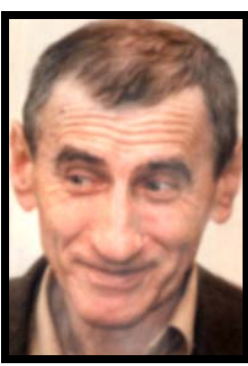
נסטור ראטש

"היום שציין את עתידו"

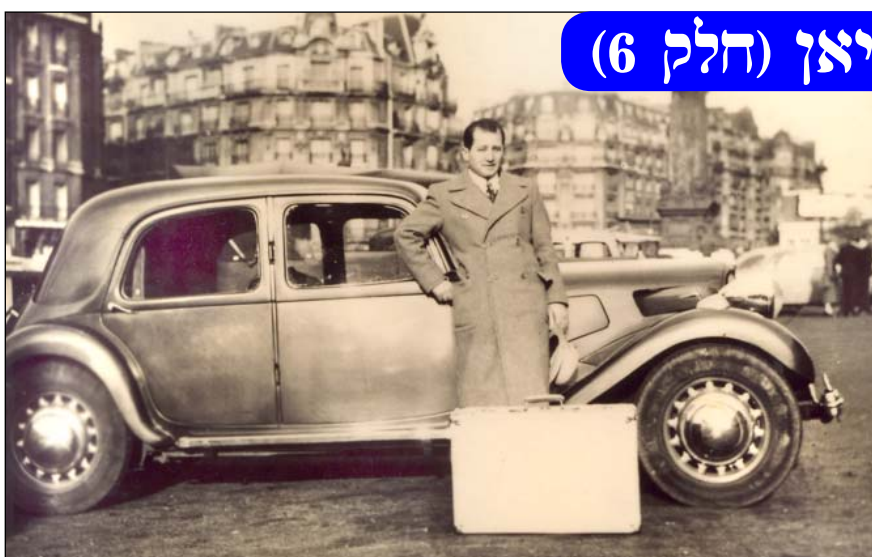
שנים רבות הוא היה בשבילנו קול חם, צנוע, קצת שחוק. עכשיו, עם הזמן, כשהכרנו את קולו וכשהסתכלנו בו, לא יכולנו שלא להיזכר בקריין של תחנת הרדיו "אירופה חופשית", שקשרה בין המזמן מבוקרשט ל"פונוטקה" שלנו.

הוריה אראמה ז"ל

נפטר משורר גדול, סופר, איש עדין, איש בודד. לאחר פטירתה של אשתו, לפני כמה שנים, סבל מבדידות. בשנת 2005 ראה אור ספרו "מצד שני לגן עדן" ובשנת 2006 ראה אור הספר "הלילה בו מת הירח" (בשפה הרומנית). אנו שואלים את עצמנו האם הרגיש כך או שהתייחס אל החיים כמו אל המוות. המוות הוא המשך הסיפור. ואילו אנו עדיין שומרים על שקט: אראמה כותב.

מאה שנה למיכאל סבסטיאן (חלק 6)

כבר בצעירותו מתחיל סבסטיאן את חייו הספרותיים ב"מים העמוקים של השירה" ומתרגם את פרנסיס ז'אמס, מאלארמה, מאפולינר. לאחר המהפכה הגדולה הוא מתרגם את פרוסט, שאותו אהב כל החיים. מתוך השיעור של פרוסט, שעליו דיבר עוד ב-1928, למד הרבה והבחור מבראילה שלייד הדנובה, הצליח להתדיין עם גדולי הצרפתים ממונטנייה עד אלן וטיבודט. מהם למד את המחשבה מימי המהפכה הצרפתית, אשר נתנה את הטון לפוליטיקה ולתרבות האירופית. כך היה יכול מיכאל סבאסטין לכתוב על נפוליאון וגם על לואיס בארטו.

וילהלם פילדרמן - 125 שנה להולדתו

אישיותו של עורך-הדין וילהלם פילדרמן, שאינג' תיאודור וקסלר ז"ל אמר עליו בשעתו: "עורך-הדין של הדת שלי", הוזכרה בדיון ציבורי שנערך ב-21 באוקטובר 2007 במרכז הקהילתי היהודי שחודש בתמיכת הג'וינט. את הדיון הציבורי בדמותו יזמה הנהלת הפדרציה. פילדרמן היה היוזם של "איגוד היהודים המקומיים", לפני מלחמת העולם הראשונה. הוא נלחם במלחמה (1916-1919), השתתף בדיונים לשלום, שבהם דרשו זכויות לאזרחים היהודיים. הוא היה חבר פרלמנט בפרלמנט הרומני (1930-1927) ובשנות השואה ברומניה (1941-1944) השתדל לעצור את שליחת היהודים לטרנסניסטריה. ב-1947 נאלץ לברוח מרומניה, כי אם לא היו עוצרים אותו מיד. הוא נפטר בשנת 1963. על אישיותו דיברו יו"ר הפדרציה ד"ר אאורל ויינר, העיתונאי מנשה רדנב (שביים סרט לטלביזיה על פילדרמן), ד"ר הרי קולר, עו"ד קונסטנטין ווישינסקו, דורל דוריאן עורך ראשי של הירחון "ר.א."

